
 <p>Iestāde: Labklājības ministrija Struktūrvienība: Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām vadošā iestāde</p>	APSTIPRINĀTS: 		Dokumenta nosaukums: Vadlīnijas efektīvu un samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu piemērošanai Eiropas Sociālā fonda Plus programmas materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021. - 2027. gadam īstenošanā	
	Vadošās iestādes vadītāja: Aurika Stratane	Datums: 16.05.2024.	Reg. Nr.: 3/VADL/ESF+	Lpp.: 15
Versija: 1.0				

**VADLĪNIJAS EFEKTĪVU UN SAMĒRĪGU KRĀPŠANAS
APKAROŠANAS PASĀKUMU PIEMĒROŠANAI**

**Eiropas Sociālā fonda Plus programmas materiālās
nenodrošinātības mazināšanai 2021.–2027. gadam īstenošanā**

Saturs

Izmantoto saīsinājumu skaidrojums.....	3
I. Vispārīgā informācija.....	5
II. Krāpšanas riska novērtēšana.....	7
III. Krāpšanas riska novēršanas pasākumi	7
1. pielikums.....	11
2. pielikums.....	15

Izmantoto saīsinājumu skaidrojums

Saīsinājums:	Saīsinājuma skaidrojums:
AFCOS	Nacionālais Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienests
EAFVP	Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām
EK	Eiropas Komisija
EPPO	Eiropas Prokuratūra
ES	Eiropas Savienība
Direktīva (ES) 2017/1371	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības
FM	Finanšu ministrija
FS	Programmas finansējuma saņēmējs
IUB	Iepirkumu uzraudzības birojs
KIM	Eiropas Sociālā fonda Plus programmas materiālās nenodrošinātības mazināšanai elektroniskās datu uzskaites sistēma (komplektu izdales modulis)
LV	Latvija
MAP	Mērķa finansējuma izlietojuma pārvaldības platforma
MK	Ministru kabinets
MKN Nr. 381	Ministru kabineta 2022. gada 21. jūnija noteikumi Nr. 381 “Eiropas Sociālā fonda Plus programmas materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021.–2027. gadam īstenošanas noteikumi”
MKN Nr. 433	Ministru kabineta 2022. gada 14. jūlija noteikumi Nr. 443 “Eiropas Sociālā fonda Plus programmas materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021.–2027. gadam īstenošanas uzraudzības noteikumi”
PO	Partnerorganizācija
Programma	Eiropas Sociālā fonda Plus programma materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021.–2027. gadam
Programmas vadības likums	2022. gada 5. maija Eiropas Sociālā fonda Plus programmas materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021.–2027. gada plānošanas perioda vadības likums
Programmas VI	Programmas vadošā iestāde
Programmas SI	Programmas sadarbības iestāde
Programmas RI	Programmas revīzijas iestāde
Programmas vadībā iesaistītās institūcijas	Programmas VI, Programmas SI, Programmas RI
regula Nr. 2018/1046	Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regulas (ES, EURATOM) Nr. 2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013,

	(ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, EURATOM) Nr. 966/2012
regula 2021/1057	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1057, ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013
regula 2021/1060	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai
Vadlīnijas	Vadlīnijas efektīvu un samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu piemērošanai Eiropas Sociālā fonda Plus programmas materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021.–2027. gadam īstenošanā

I. Vispārīgā informācija

1. Vadlīnijas izstrādātas, lai:
  - 1.1. nodrošināt vienotu izpratni par identificēto krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta risku novērtēšanu, lai nodrošinātu ES, kā arī valsts budžeta finanšu interešu aizsardzību un novērstu ES fondu un valsts budžeta līdzekļu izkrāpšanu;
  - 1.2. atbilstoši regulas 2021/1060 74. panta 1. punkta "c" apakšpunktam nodrošinātu efektīvus un samērīgus krāpšanas apkarošanas pasākumus un procedūras, ņemot vērā konstatētos riskus.
2. Programmas atbalstāmās darbības (turpmāk – darbības) ir:
  - 2.1. pārtikas un pamata materiālās palīdzības preču iegāde;
  - 2.2. preču uzglabāšana un izdalīšana;
  - 2.3. papildpasākumu īstenošana;
  - 2.4. Programmas vadības nodrošināšana atbilstoši MKN Nr. 381 3.3. apakšpunktā minētajam.
3. Vadlīnijās iekļauto terminu skaidrojums:
  - 3.1. **aizdomas par krāpšanu** ir iespējama neatbilstība, kuras dēļ ierosina administratīvu un/vai tiesas procedūru valsts līmenī, lai konstatētu tīšu darbību vai bezdarbību, jo īpaši, krāpšanu;
  - 3.2. **krāpšana** ir darbība vai bezdarbība ar iepriekšēju nodomu, kura ir saistīta ar:
    - 3.2.1. viltotu, kļūdainu, vai nepilnīgu pārskatu vai dokumentu lietošanu vai uzrādīšanu, kuru rezultāts ir ES vai valsts budžeta līdzekļu piesavināšanās vai nelikumīga paturēšana;
    - 3.2.2. informācijas noklusēšanu, pārkāpjot konkrētas saistības;
    - 3.2.3. līdzekļu izmantošanu citiem mērķiem, nekā tie sākotnēji tika piešķirti;
  - 3.3. **krāpnieciskas darbības** pamatā ir:
    - 3.3.1. iespēja to veikt, neefektīvas vadības kontroles sistēmas gadījumā;
    - 3.3.2. racionāls skaidrojums, ar kuru persona var rast attaisnojumu savai rīcībai;
    - 3.3.3. finansiāls spiediens, stimuls vai motīvs, kas veicina personas vēlmi izmantot iespēju veikt krāpnieciskas darbības;
  - 3.4. **neatbilstība** atbilstoši regulas 2021/1060 2. panta 31. punktam ir jebkurš normatīvā akta pārkāpums saistībā ar tā piemērošanu, kas noticis juridiskas vai fiziskas personas darbības vai bezdarbības dēļ, kura iesaistīta Programmas, darbības vai rīcības īstenošanā, un kas rada vai varētu radīt kaitējumu ES un valsts budžetam, prasot no ES budžeta segt nepamatotu izdevumu daļu;
  - 3.5. **interesu konflikts** ir situācija, kurā amatpersona amata pienākumu pildīšanas laikā piedalās lēmuma pieņemšanā vai veic citas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses;
  - 3.6. **korupcija** ir amatpersonas darbības privāta labuma gūšanai, kas var izpausties kā krāpnieciskas darbības;

- 3.7. **lobēšana** ir apzināta un sistemātiska komunikācija ar valsts un pašvaldību institūcijām nolūkā ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu noteiktu privātpersonu interešu īstenošanai. Lobēšana ir pieļaujama, ja:
- 3.7.1. tiek īstenotas plašākas sabiedrības intereses, ievērojot vienlīdzības principu un nepieļaujot nesabalansētu lēmumu pieņemšanu lobētāju šaurās interesēs;
  - 3.7.2. no lobētāja netiek saņemtas dāvanas, viesmīlības piedāvājumi vai citi labumi;
  - 3.7.3. ir nodrošināta informācijas par lobētāju un viņa priekšlikuma saturu publiskošana, izvairoties no neformālas un slēptas komunikācijas.
4. Vadlīnijas attiecas uz Programmas vadībā iesaistītajām institūcijām:
- 4.1. Programmas VI un Programmas SI, darbību un rīcību īstenošanas pārvaldībā un kontrolē, piemērojot Vadlīnijās izklāstītos principus un kritērijus;
  - 4.2. Programmas RI, piemērojot, Vadlīnijas tiktāl, cik tās attiecas uz tai noteikto funkciju īstenošanu.
5. Attiecībā uz Vadlīniju 2.4. apakšpunktā minētajām darbībām Programmas VI, Programmas SI un Programmas RI rīkojas atbilstoši iestāžu iekšējam normatīvajam regulējumam, un ES un Latvijas normatīvajam regulējumam ES finanšu interešu aizsardzībai vai krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta (turpmāk – krāpšanas) apkarošanai/mazināšanai.
6. Vadlīnijas izstrādātas, pamatojoties uz:
- 6.1. [regulas 2021/1060](#) 74. panta 1. punkta "c" apakšpunktu;
  - 6.2. [regulu Nr. 2018/1046](#);
  - 6.3. [Programmas vadības likuma](#) 6. panta trešās daļas 7. punkta "c" apakšpunktu;
  - 6.4. Likumu "[Likums par budžeta un finanšu vadību](#)";
  - 6.5. Likumu "[Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai sniedzamā atbalsta likums](#)";
  - 6.6. [MKN Nr. 433](#) V. nodaļu "Programmas risku vadības, dubultfinansēšanas risku novēršanas un krāpšanas apkarošanas pamatprincipi";
  - 6.7. [COMMISSION DECISION](#) (14.05.2019. C(2019) 3452 final) laying down the guidelines for determining financial corrections to be made to expenditure financed by the Union for non-compliance with the applicable rules on public procurement;
  - 6.8. AFCOS informatīvo metodiku "Noziedzīgi nodarījumi pret ES finanšu interesēm: definīcijas, tipoloģijas, pazīmes un prakses piemēri";
  - 6.9. FM izstrādāto kārtību "Kārtība, kādā iestādes ziņo Eiropas Prokuratūrai (EPPO) saistībā ar aizdomām par krāpšanu pret ES finanšu interesēm";
  - 6.10. [Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumi Nr. 802](#) "Neatbilstību konstatēšanas un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanas kārtība Eiropas Savienības fondu īstenošanā 2021.–2027. gada plānošanas periodā";
  - 6.11. FM izstrādāto metodisko materiālu "Metodiskie norādījumi specifisko krāpšanas un korupcijas risku novērtēšanai Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda projektu ieviešanā 2014.-2020. gada plānošanas periodā"
7. Vadlīnijas piemēro no to apstiprināšanas dienas vai dienas, kad stājas spēkā Vadlīniju aktualizētā versija.

II. Krāpšanas riska novērtēšana

8. Kā krāpšanas risku sākotnējo novērtējumu Programmai veic, balstoties uz EAFVP vadības un īstenošanas ietvaros izstrādāto darba tabulu "Darba tabula Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām krāpšanas risku EAFVP vadošajā, sertifikācijas un sadarbības iestādē izvērtējuma procesu soļu dokumentēšanai".
9. Krāpšanas riska atkārtotu novērtēšanu veic, ievērojot šādu regularitāti:
  - 9.1. ne retāk kā vienu reizi gadā;
  - 9.2. papildus novērtēšanu, ja kopš Vadlīniju 9.1. apakšpunktā minētā termiņā veiktās novērtēšanas ir iestājies viens no šādiem gadījumiem:
    - 9.2.1. ir veiktas būtiskas izmaiņas Programmas vadībā iesaistītās institūcijas procedūrās vai personālā, vai krāpšanas riska ietekmējošā vidē, kas varētu radīt jaunus krāpšanas riskus;
    - 9.2.2. Programmas īstenošanā ir konstatētas aizdomas par krāpšanu.
10. Krāpšanas risku novērtēšanu Programmas vadībā iesaistītās institūcijas veic atbilstoši Programmas VI izstrādātajām vadlīnijām risku pārvaldībai.

III. Krāpšanas riska novēršanas pasākumi

11. Lai mazinātu krāpšanas varbūtību un nepieciešamību virzīt resursus tās novēršanai, Programmas vadībā iesaistītās institūcijas:
  - 11.1. veido ētisko kultūru, kas nepieļauj toleranci pret krāpšanu;
  - 11.2. veicina personāla izpratni par ētisko kultūru un krāpšanas novēršanu;
  - 11.3. izveido krāpšanu nepieļaujošu vadības kontroles sistēmu, tajā skaitā nosakot skaidrus personāla pienākumus un atbildību.
12. Ja krāpšanas riska novērtējuma rezultātā ir konstatēts augsta līmeņa krāpšanas risks, ko nav iespējams novērst ar darbībām krāpšanas riska novēršanai vai mazināšanai, to reģistrē riska reģistrā un izstrādā riska vadības plānu, kura izstrādē var izmantot rekomendētos krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumus (1. pielikums).
13. Programmas vadībā iesaistītās institūcijas ētiskās kultūras attīstīšanai:
  - 13.1. darbībā izmanto iestādes noteiktās ētikas prasības, kurās iekļautas normas:
    - 13.1.1. interešu konflikta nepieļaujamībai;
    - 13.1.2. dāvanu un labvēlības vai pateicības izpausmes politikai;
    - 13.1.3. informācijas konfidencialitātes nodrošināšanai;
    - 13.1.4. rīcības konsekventa atbilstība normatīvajiem aktiem un vispārējiem tiesību principiem;
    - 13.1.5. politikai lobēšanas gadījumā;
  - 13.2. paredz personālam pienākumu pildīšanā ievērot augstus ētikas standartus, tajā skaitā iekšējā un ārējā komunikācijā.
14. Programmas vadībā iesaistītās institūcijas veicina personāla izpratni ētikas un iespējamās krāpšanas identificēšanas un novēršanas jomā, piemēram:
  - 14.1. organizē dalībuursos un semināros par šīm jomām;
  - 14.2. iepazīstina ar:
    - 14.2.1. institūcijas ētikas prasībām;

- 14.2.2. ES un nacionālajiem normatīvajiem aktiem interešu konflikta nepieļaujamībai amatpersonu darbā.
15. Programmas vadībā iesaistītās institūcijas izveido un aktualizē vadības kontroles sistēmu:
- 15.1. rīkojoties saskaņā ar ārējiem un iekšējiem normatīvajiem aktiem;
  - 15.2. skaidri definējot un informējot personālu par tā tiesībām, pienākumiem un atbildību darbību īstenošanā;
  - 15.3. ņemot vērā konstatētos krāpšanas riskus un izstrādātos krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumus;
  - 15.4. nepieļaujot interešu konfliktu lēmumu pieņemšanas procesā, tajā skaitā veicot iepirkumus un īstenojot PO atlasī;
  - 15.5. nodrošinot vismaz divu atbildīgo personu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un atbalstāmo darbību uzraudzībā;
  - 15.6. nodrošinot PO un FS informētību par Programmas vadībā iesaistīto institūciju rīcību krāpšanas riska novēršanai vai mazināšanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem un vispārējiem tiesību principiem.
16. Ņemot vērā, ka ar krāpšanas riska novēršanas vai mazināšanas pasākumiem nav iespējams pilnībā izvairīties no iespējamās krāpšanas, Programmas vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina informācijas apmaiņu par krāpšanas noteikšanas pazīmēm un rīcībām iespējamās krāpšanas konstatēšanas gadījumā, piemēram:
- 16.1. noteiktajiem iespējamiem krāpšanas riskiem un izstrādātajiem krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumiem;
  - 16.2. Vadlīnijās un ārējos un iekšējos normatīvos aktos krāpšanas novēršanas un apkarošanas jomā noteikto, un aktuālajām izmaiņām tajos;
  - 16.3. EK un kompetento tiesībsargājošo iestāžu izstrādātajām vadlīnijām, skaidrojumiem un publikācijām krāpšanas un korupcijas novēršanas jomā;
  - 16.4. konstatētajiem iespējamiem krāpšanas gadījumiem, veiktajiem krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumiem un tiesībsargājošo iestāžu skaidrojumiem (ja attiecināms).
17. Programmas vadībā iesaistītās institūcijas amatpersonas:
- 17.1. identificē iespējamās krāpšanas pazīmes, tajā skaitā, kuru piemēri iekļauti 2. pielikumā:
    - 17.1.1. ar MAP ievadīto datu savstarpējās saskanības salīdzināšanu administratīvajās pārbaudēs;
    - 17.1.2. novērtējot iesniegto datu patiesumu pārbaudēs darbību īstenošanas vietās;
    - 17.1.3. izmantojot darbinieku, trešo personu un oficiālo reģistru sniegtās ziņas;
    - 17.1.4. saņemot informāciju no tiesībsargājošām institūcijām vai ES fondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu vadībā iesaistītām institūcijām;
  - 17.2. izvērtē konstatētās iespējamās krāpšanas pazīmes, ja nepieciešams:
    - 17.2.1. izmantojot pieejamo informāciju valsts informācijas sistēmās (piemēram, sodu reģistrs, Valsts ieņēmumu dienesta datu bāze) un MAP, lai iegūtu papildu informāciju;
    - 17.2.2. pieprasot institūcijai, kuras rīcībās konstatētas iespējamās krāpšanas pazīmes, paskaidrojumu un papildu informāciju, vienlaikus neizpaužot tās

- pieprasīšanas iemeslus, lai nodrošinātu iespējamās krāpšanas pierādījumu saglabāšanu;
- 17.2.3. konsultējoties ar kompetentām tiesībsargājošajām iestādēm par nepieciešamību iespējamās krāpšanas pazīmes novērtēt kā aizdomas par krāpšanu.
18. Amatspersona, kura ir identificējusi iespējamās krāpšanas pazīmes vai kura saņem pamatotu informāciju par aizdomām par krāpšanu, nekavējoties par to, informē savas Programmas vadībā iesaistītās institūcijas vadītāju.
19. Programmas vadībā iesaistītās institūcijas vadītājs nodrošina atbilstoši Vadlīniju 19. punktā saņemtās informācijas pārbaudi, kam var tikt izveidota komisija.
20. Atzīstot informāciju par pamatotu, informē EPPO saskaņā ar Vadlīniju 6.9. apakšpunktā minēto kārtību:
21. Pēc iesnieguma nosūtīšanas EPPO Programmas vadībā iesaistītā institūcija:
- 21.1. informē pārējās Programmas vadībā iesaistītās institūcijas par aizdomu konstatēšanu un piemērotajām rīcībām, ievadot informāciju MAP;
- 21.2. ievada un atbilstoši lietas virzībai aktualizē informāciju par neatbilstības gadījumu, kas klasificēts kā „aizdomas par krāpšanu”, EK/OLAF IMS¹, pēc atļaujas tiesībsargājošās institūcijas atļaujas nodot lietu publiskošanai;
- 21.3. ja EPPO konstatē, ka nav pamata kriminālprocesa uzsākšanai:
- 21.3.1. izvērtē nepieciešamību veikt atkārtotu pārbaudi, lai novērstu aizdomas par iespējamo noziedzīgo nodarījumu, tajā skaitā neatbilstību Programmas ietvaros;
- 21.3.2. lemj par neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu, ņemot vērā, ka lietas par krāpšanu neierosināšana nenozīmē, ka izdevumi ir veikti atbilstoši un ir attiecināmi;
- 21.4. ja EPPO ir pieņēmusi lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu:
- 21.4.1. lemj par neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu;
- 21.4.2. nodrošina sadarbību ar atbilstošo tiesībsargājošo institūciju izmeklēšanas gaitā;
- 21.4.3. informē pārējās Programmas vadībā iesaistītās institūcijas;
- 21.5. nodrošina Vadlīniju 21.2. apakšpunktā minētās informācijas atjaunošanu par tiesībsargājošās institūcijas pieņemtajiem lēmumiem Programmas vadībā iesaistīto institūciju rīcībām neatbilstības konstatēšanā.
22. Programmas VI, pēc Vadlīniju 21.4.3. apakšpunktā minētās informācijas saņemšanas, veic rīcības attiecībā uz izdevumiem, par kuriem kompetento tiesībsargājošo iestāžu pārstāvji ir izteikuši aizdomas par iespējamu krāpšanu, ņemot vērā, ka:
- 22.1. EK jau deklarētos izdevumus uzreiz nesamazina. Maksājumu pieteikums tiks samazināts pēc neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanas, ja konkrētie izdevumi, pēc attiecīgā tiesas sprieduma, tiks atzīti par neatbilstoši veiktiem un atgūstamiem;
- 22.2. EK vēl nedeklarētos izdevumus neiekļauj maksājumu pieteikumos. Ja šīs izmaksas tiks atzītas par attiecināmām, izdevumus varēs iekļaut turpmākajos maksājumu pieteikumos.

¹ Informācijas ievadīšanu un aktualizēšanu EK/OLAF IMS veic atbilstoši Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroja (OLAF) IMS lietotāja rokasgrāmatā norādītajam

23. Par Vadlīniju 2.4. apakšpunktā minēto darbību īstenošanā konstatētajiem iespējamās krāpšanas un korupcijas gadījumiem un institūciju veiktajām rīcībām un pieņemtajiem lēmumiem Programmas SI un Programmas RI:
- 23.1. informē Programmas VI;
  - 23.2. nodrošina finansējuma par neatbilstoši veiktajiem izdevumiem atgriešanu uz Programmas SI un Programmas RI tehniskās palīdzības finansējumu.
24. Programmas VI delegē pārstāvi dalībai AFCOS padomes darba grupā.

1. pielikums
Vadlīnijas efektīvu un samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu piemērošanai Eiropas Sociālā fonda Plus programmas materiālās nenodrošinātības mazināšanai 2021. - 2027. gadam īstenošanā

Rekomendētie krāpšanas risku novēršanas un mazināšanas pasākumi

Krāpšanas riskam pakļautās darbības	Specifiski krāpšanas riski	Rekomendētie krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumi
1. Pārtikas un pamata materiālās palīdzības iegāde		
1.1. Iepirkuma procedūras sagatavošana un sākšana	Vispārējie risinājumi: <ul style="list-style-type: none"> ○ Publisko iepirkumu likuma un citu nacionālo un ES normatīvo aktu publisko iepirkumu jomā ievērošana ○ Kompetentās institūcijas – Iepirkumu uzraudzības biroja – iesaistīšana iepirkuma procedūrā atbilstoši Programmas regulējumā noteiktajam Specifikācijas, kas satur nepamatotus ierobežojumus konkurencei iepirkuma procedūrās Informācijas noplūde	<ul style="list-style-type: none"> ● Iepirkumu uzraudzības biroja īstenotās iepirkumu pirmspārbaudes ● Programmas SI īstenotās iepirkumu pirmspārbaudes ● Valsts amatpersonām noteiktās interešu konflikta novēršanas politikas prasību ievērošana ● Pārbaudīt, vai dokumentu sagatavotājs ir parakstījis apliecinājumu par informācijas neizpaušanu un interešu konflikta neesamību ● Pārbaudīt, vai dokumentu sagatavotājs ir parakstījis apliecinājumu par informācijas neizpaušanu un interešu konflikta neesamību ● Stingri noteikts un publiski pieejams piedāvājumu iesniegšanas datums ● Valsts amatpersonām noteiktās interešu konflikta novēršanas politikas prasību ievērošana ● Pārbaudīt, vai komisijas locekļi ir parakstījuši apliecinājumu par informācijas
1.2. Iepirkuma procedūra un lēmuma pieņemšana	Dokumentu sagatavotāja interešu konflikts Komisijas locekļu korupcija – kukuļi un komisijas nauda Komisijas locekļu interešu konflikts	<ul style="list-style-type: none"> ● Valsts amatpersonām noteiktās interešu konflikta novēršanas politikas prasību ievērošana ● Pārbaudīt, vai komisijas locekļi ir parakstījuši apliecinājumu par informācijas

Krāpšanas riskam pakļautās darbības	Specifiski krāpšanas riski	Rekomendētie krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumi
	Informācijas noplūde	<ul style="list-style-type: none"> Valsts amatpersonām noteiktās interešu konflikta novēršanas politikas prasību ievērošana Pārbaudīt, vai komisijas locekļi ir parakstījuši apliecinājumu par informācijas neizpaušanu un interešu konflikta neesamību
1.3. Līguma izpilde	<p>Līguma paplašināšana, ar nolūku izvairīties veikt jaunu iepirkumu</p> <p>Neeksistējoša piegāde vai piegāde, kas nav veikta saskaņā ar noslēgto līgumu</p> <p>Preču aizvietošana komplektos neatbilstoši Līguma nosacījumiem</p> <p>Viltoti, mākslīgi vai dublēti dokumenti</p>	<ul style="list-style-type: none"> Paredzēt prasību FS pirms grozījumu līgumā veikšanas, saskaņot tos ar Programmas SI, nepieciešamības gadījumā lūdzot IUB viedokli Līgumā iekļautas sankcijas par tā nosacījumu neizpildi Piegādāto un izdalīto komplektu datu salīdzināšana MAP un KIM Reaģēšana un komplektu saņēmēju sniegto informāciju Piegādāto un izdalīto komplektu datu salīdzināšana MAP un KIM Rēķinu pārbaude pret līgumu Papildu informācijas pieprasīšana nepieciešamības gadījumā
2. Pārtikas un pamata materiālās palīdzības izdalīšana un papildpasākumu īstenošana		
2.1. PO atlase	<p>Vispārējie risinājumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Iespējami plašas informācijas par atlasī publicēšana Pieteikumu izvērtēšana atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajiem vērtēšanas kritērijiem Lēmuma (apstiprināšana/neapstiprināšana) nosūtīšana pretendentiem Procedūras, kas nodrošina, ka revīzijas liecības par atlases procesu un lēmumiem tiek saglabātas Likumā un atlases kritērijos paredzētas sankcijas par noziedzīgiem nodarījumiem, liedzot pretendentiem dalību Programmas īstenošanā – preventīvs pasākums, nodrošinot, ka Programmas īstenošanā iesaistītās personas ir informētas par sagaidāmām sankcijām noziedzīga nodarījuma veikšanas gadījumā <p>Atlases komisijas locekļu interešu</p>	<ul style="list-style-type: none"> Valsts amatpersonām noteiktās interešu konflikta novēršanas politikas prasību

Krāpšanas riskam pakļautās darbības	Specifiski krāpšanas riski	Rekomendētie krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumi
	konflikts	<p>ievērošana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pārbaudīt, vai komisijas locekļi ir parakstījuši apliecinājumu par informācijas neizpaušanu un interešu konflikta neesamību • Programmas VI pārstāvja iekļaušana atlas komisijas sastāvā novērotāja statusā • Iesniegumā iekļautās informācijas pārbaude, piemēram, valsts reģistros • Iepriekš zināmas publiski pieejamas informācijas par pretendentu izmantošana, izvērtējot iesniegumā iekļauto informāciju • Skaidri noteikta prasība atlasē nolikumā, plānot darbības, kuras netiek finansētas no citiem publiskā finansējuma līdzekļiem • Darbību ar dubultā finansējuma iespējamību izvērtēšana atlasē procesā
<p>2.2. Pārtikas un pamata materiālās palīdzības komplektu izdole, gatavo maltīšu izsniegšana un papildpasākumu īstenošana</p>	<p>Vispārējie risinājumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Līgumā vai vienošanās paredzētas sankcijas par noziedzīgiem nodarījumiem • Skaidri noteiktas PO tiesības un pienākumi normatīvajos dokumentos, nolikumos, līgumā vai vienošanās tekstā un cita veida komunikācijā • Konsultatīva atbalsta nodrošināšana PO <p>Reāli neeksistējošs pārtikas, pamata materiālās palīdzības komplektu un gatavo maltīšu izdales vai papildpasākumu īstenošanas process</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prasība PO: <ul style="list-style-type: none"> - reģistrēt komplektu saņēmējus un papildpasākumu apmeklētājus - sagatavot atskaites un pamatojošos dokumentus par noteiktā laika periodā (ceturksnī) izdalītiem komplektiem, gatavajām maltītēm, notikušajiem papildpasākumiem • Izlases veidā pieprasīt dokumentu kopiju iesniegšanu pirms PO atskaites apstiprināšanas • PO iesniegtās informācijas salīdzināšana ar MAP un KIM datiem vai nepieciešamības gadījumā ar informāciju, kas iegūta pārbaudēs atbalstāmo

Krāpšanas riskam pakļautās darbības	Specifiski krāpšanas riski	Rekomendētie krāpšanas riska novēršanas un mazināšanas pasākumi
	<p>darbību īstenošanas vietās</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pārbaudes atbalstāmo darbību īstenošanas vietā, īpaši ārpuskārtas pārbaudēs, iespēju robežās pielāgojot to laiku komplektu izdalīšanas un papildpasākumu īstenošanas laikam 	<ul style="list-style-type: none"> • Līgumā vai vienošanās iekļauts pienākums PO: <ul style="list-style-type: none"> - grāmatvedībā uzskaitīt piegādātos un izdalītos komplektus - veikt komplektu inventarizāciju • Prasība PO: <ul style="list-style-type: none"> - reģistrēt komplektu saņēmējus un papildpasākumu apmeklētājus - sagatavot atskaites un pamatojošos dokumentus par noteiktā laika periodā (ceturksnī) izdalītiem komplektiem, gatavajām maltītēm, notikušajiem papildpasākumiem • Piegādāto un izdalīto komplektu datu pārbaude MAP un KIM • Pārbaudes atbalstāmo darbību īstenošanas vietās
<p>Komplektu vai atsevišķu tajā esošo priekšmetu piesavināšanās</p>	<p>Maksas pieprasīšana par komplektiem vai papildpasākumiem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uz katras preču komplekta vienības iepakojuma, izņemot individuālos mācību pieredumus, nodrošināts skaidri salasāms uzraksts "Bezmaksas. Nav paredzēts pārdošanai" un Programmas vizuālās identitātes apliecinājums • Informācijas izplatīšana par to, ka Programmas atbalsts vistrūcīgākajām personām pieejams bez maksas
<p>Dubultais finansējums</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Prasība PO nodalīt Programmas darbību grāmatvedību un pamatojošo dokumentu oriģinālus • Prasība PO uz dokumentu oriģināliem norādīt Programmas atbalsta saņemšanas identifikējošu atzīmi • Šo prasību ievērošanas pārbaude, izlases veidā pieprasot dokumentu kopijas un pārbaudēs atbalstāmo darbību īstenošanas vietās

Iespējamās krāpšanas un korupcijas pazīmes

1. Iespējamās krāpšanas pazīmju piemēri:
  - 1.1. pārtikas un pamata materiālās palīdzības komplektu iepirkuma procesā un piegādes līgumsaistību izpildē:
    - 1.1.1. līgums tiek noslēgts ar pretendentu, kas neatbilst iepirkuma nolikuma prasībām vai ar citiem nosacījumiem nekā paredzēts iepirkuma nolikumā;
    - 1.1.2. līgumcena mainīta, pamatojot izmaiņu nepieciešamību ar finanšu un tehniskajā piedāvājumā pieļautām kļūdām;
    - 1.1.3. nav pārbaudes dokumentācijas vai sertifikātu;
    - 1.1.4. neatbilstība starp kontroles rezultātiem un līguma noteikumiem un specifikācijām;
    - 1.1.5. sūdzības, tajā skaitā par komplektu pieejamību un produktu un preču kvalitāti;
  - 1.2. pārtikas un pamata materiālās palīdzības komplektu un gatavo maltīšu izdalīšanā un papildpasākumu īstenošanā:
    - 1.2.1. partnerorganizācija veic darbības adresē, kura nav noteikta Līgumā vai telpās, par kuru nav noslēgts līgums vai vienošanās, vai telpas nav piemērotas atbalsta sniegšanai;
    - 1.2.2. partnerorganizācijā nav pieejami pārtikas vai pamata materiālās palīdzības preču komplektu un gatavo maltīšu izdalīšanas vai papildpasākumu īstenošanas pamatojošie dokumenti;
    - 1.2.3. piegādātie komplekti neatrodas pamatojošos dokumentos norādītajā vietā;
    - 1.2.4. pārtikas vai pamata materiālās palīdzības preču komplektu izdales vietā ir vairāki bojāti, izjaukti vai pa daļām sadalīti komplekti;
    - 1.2.5. piegādāto un saņemto komplektu skaits pa veidiem ir savstarpēji neatbilstošs;
    - 1.2.6. informācija komplektu izdales vai papildpasākumu īstenošanas pamatojošajos dokumentos ir savstarpēji atšķirīga;
    - 1.2.7. eksistē vairāki dokumenti ar vienu numuru, datumu, bet atšķirīgu ietverto informāciju.
2. Iespējamās korupcijas pazīmes:
  - 2.1. neizskaidrojami labvēlīga attieksme ilgākā laika periodā starp iesaistītajiem;
  - 2.2. cieša socializācija starp līgumslēdzēju amatpersonu un pakalpojuma vai produkta sniedzēju;
  - 2.3. neizskaidrojams vai pēkšņs amatpersonas bagātības pieaugums;
  - 2.4. netiek sniegta informācija par interešu konfliktu.

